

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

§. I.

Statuitur vera Sententia.

59

Dico tamen: Angelus cognoscit directè singularia, & omnia eorum accidentia, per eandem speciem, per quam naturam specificam illis communem intelligit. Ita S. Doctor, quoad individua præcise, hic art. 2. in corp. & in solutione ad 3. his verbis: *Dicendum quod Angeli cognoscunt singularia per formas universales, quæ tamen sunt similitudines rerum, & quantum ad principia universalia, & quantum ad individuationis principia.* Quoad accidentia verò quodlib. 7. art. 2. in solutione ad 1. ubi sic ait: *Sicut autem per unam speciem concretam potest Angelus cognoscere diversa individua, ita etiam multo amplius potest per unam cognoscere quicquid est in uno individuo: ut non oporteat eum aliam speciem habere, quæ cognoscat colorem & odorem unius pomi, sed simul cognoscendo hoc pomum, cognoscit quicquid est in pomis illis, & essentialiter, & accidentaliter.*

60

Probatur unicâ, sed efficaci ratione. Species quæ Angelus utitur in cognitione rei materialis, non repræsentat præcise naturam specificam, sine singularitate; sed simul utrumque, etiam directè, cum omnibus accidentibus: Ergo per eandem speciem cognoscit directè singularia, & omnia eorum accidentia, per quam naturam specificam illis communem intelligit. Consequentia patet. Antecedens probatur. Species, quæ utitur Angelus ad cognoscendam rem etiam materiale, est participatio immediata divinæ essentiæ, secundum quod habet rationem speciei intelligibilis: Ergo sicut essentia divina non repræsentat solam naturam specificam, sed etiam ad rationes individuales, cum omnibus earum accidentibus, directè extenditur, ita & species quæ utitur intellectus Angeli. Probatur Consequentia: quia effectus debet, quantum fieri potest, assimilari suæ causæ: non est autem impossibile, si non repugnat, neque ex parte essentiæ divinæ in ratione speciei considerata, neque ex parte ipsius speciei Angelicæ, ab ea per participationem derivatæ, quod hæc sicut illa repræsentet simul naturam specificam, ejus individuationem, & omnia ipsius accidentia: Ergo de facto species Angelica hæc omnia repræsentat. Probatur Minor quoad speciem Angelicam (nam ex parte essentiæ divinæ satis constat nullam esse repugnantiam) probatur, inquam, quia cum hac universalitate prædicta species remanet adhuc, etiam in repræsentando, finita simpliciter, & solum infinita secundum quid; quatenus scilicet, repræsentando naturam specificam, repræsentat simul omnia ejus individua, etiam possibilia, contenta in virtute causarum naturalium pertinentium ad hoc universum; ad quod non requiritur infinita perfectio in tali specie; sicut ad hoc ut natura specifica, per eam repræsentata, omnia sua individua, etiam possibilia, contineat, non desideratur in ipsa infinita perfectio, ut magis patebit ex solutione argumentorum. Atqui si in hujusmodi specie non requiratur infinitas ad omnia supra dicta simul repræsentanda, nulla potest dari repugnantia quin ea repræsentet: Ergo &c.

61

Confirmatur primò: Anima nostra per plures species & potentias cognoscit directè naturam specificam, ejus individua, & accidentia: Ergo per eandem speciem & potentiam debet

A Angelus directè & simul cognoscere ea omnia. Probatur consequentia: quia quæ possunt conjungi.

Confirmatur secundò: Ideò species quæ utitur intellectus noster, pro statu præsentis, solam per abstractionem à phantasmatibus, atque ab eo utitur Angelus; utpote quæ non definitur atque propter quam concedi non debeat, quod repræsentet directè & simul naturam specificam & ejus individua.

B.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

Objicies primò: Si species angelicæ naturam aliquam specificam repræsentantes, omnia ejus individua manifestarent, essent infinita perfectionis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela probatur: Intra quamlibet naturam specificam possibilia sunt infinita individua: Sed posse infinita individua repræsentare, infinitam perfectionem dicit. Ergo si species angelicæ naturam aliquam specificam repræsentantes, omnia ejus individua manifestarent, essent infinita perfectionis.

C.

Respondeo ex Divo Thoma quæst. 20. de veritate artic. 4. ad 1. ex eo quod species Angelica possint infinita individua repræsentare, non loqui illas esse infinitas simpliciter, sed tantum secundum quid: sicut natura, sub qua continentur infinita illa individua, est solum infinita perfectionis secundum quid; quia non obstante quod sub se infinita contineat, est definita ad certum genus, certamque differentiam; & sicut scientia indita animæ Christi se extendit ad infinitas cognitiones & actus amoris, quos Angeli & Sancti per totam æternitatem elicuntur sunt; & tamen est simpliciter finita, & solum secundum quid infinita, ut docet idem S. Doctor loco citato & 3. quæst. 10. art. 3. ad 2.

D.

Dices cum Scoto: Ubi pluralitas numeralis requirit majorem perfectionem, ibi infinita pluralitas requirit infinitam perfectionem simpliciter; sicut si portare simul plura pondera, inferat virtutem intensivè majorem; posse simul portare infinita, arguit virtutem infinitè intensam, sive intensivè infinitam: Sed posse repræsentare plura individua, dicit majorem perfectionem, quam posse repræsentare unum tantum: Ergo posse repræsentare infinita, arguit in specie angelica infinitam virtutem simpliciter.

E.

Respondeo Majorem esse veram, quando pluralitas numeralis requirit majorem perfectionem secundum intensionem determinatam, ut contingit in exemplo adducto, non tamen quando requirit majorem perfectionem secundum gradum specificum ordinis superioris: stat enim quod una perfectio alioris ordinis, quamvis simpliciter finita sit, tantæ tamen sit perfectionis quod excedat infinitas perfectiones inferioris ordinis, & eminenter æquivalat eis; ut patet in actu charitatis, qui æquivalat quantum ad beatitudinem & perfectionem, imò superat infinitas actus amoris naturalis: unde ut una species Angelica æquivalat infinitis speciebus nostris, quarum quælibet unam tantum quidditatem, vel

unum tantum individuum representat, non requiritur quod sit infinite perfecta, sed sufficit quod sit ordinis superioris.

Objicies secundo: Cognitio intuitiva desumitur ab objecto presenti, & consequenter fit per species ab eo acceptas: Sed Angelus cognoscit intuitivè singularia, quando existunt: Ergo illa cognoscit per species ab illis acceptas, non vero per species universales sibi ab initio infusæ.

Respondeo quod quamvis cognitio intuitiva debeat necessariò terminari ad objectum præsens, non est tamen necessarium, ut species ab eo desumatur aut dependeat, sed potest esse expressa ab aliquo alio superiori, in quo objectum illud secundum omnia quæ habet continetur & representatur: unde species quibus Angeli singularia existentia intuitivè cognoscunt, sunt expressæ ab essentia divina, in qua hujusmodi singularia continentur & representantur, secundum quod existunt in actu exercitio in sua propria temporis differentia.

Objicies tertio: Si Angelus cognosceret singularia, & omnia eorum accidentia, per eandem speciem, unica species rationes inter se oppositas & repugnantes, puta albedinem & nigredinem, sessionem & stationem, vitam & mortem, quæ eidem individuo successive conveniunt, simul representaret. Item cum species sit formalis similitudo objecti quod representat, si eadem species naturam singularem & omnia ejus accidentia representaret, illa simul esset substantia & accidens. Præterea Angelus posset naturaliter cognoscere futura contingentia, quia per illam speciem sibi ab initio infusam cognosceret durationem in qua singularia habitura essent existentiam: Sed hæc non debent admitti: Ergo &c.

Respondeo ad primum, non esse contra rationem speciei excedentis & eminentis, ut simul & uniformiter represententur rationes oppositas, tanquam partialia & inæquata objecta, eo quod representent objectum principale in quo hæc continentur; maxime cum representent illa ut convenientia eidem objecto, pro diversis temporibus; sub qua ratione inter se non habent oppositionem & repugnantiam.

Ad secundum satis probabiliter dici posset, species Angelorum non representare accidentia illa nisi solum virtualiter, atque ita non esse formales ipsorum similitudines: species enim non habet necessariò esse formalis similitudo nisi objecti primarii, aut saltem eorum quæ directè & per se ad illud pertinent. Verum conformius ad supra dicta respondendum est, non esse inconveniens quod eadem species sit simul in esse intelligibili substantia & accidens: quia res quæ in esse representativo & naturali opponuntur, in esse representativo & intelligibili conveniunt & adunantur, ut fuscæ antea declaratum est.

Ad tertium nego sequelam: licet enim species Angelorum representent semper rerum naturas, singularitatem, existentiam, durationem, imò & exercitium omnium istorum, non representant tamen illa in actu exercitio, sed in actu signato, & per modum quidditatis possibilis, abstracto ab actuali exercitio, actu exercitio. Ratio est, quia species Angelicæ habent naturalem determinationem ad illa omnia actualiter representanda quæ actu pertinent ad hoc universum, eo modo quo ad ipsum pertinent: omnia autem illa

Tom. II.

A habent suo modo suas quidditates, secundum quas per modum possibilium nondum in actu exercitio existentium continentur in virtute causarum naturalium, & sic in illis contenta pertinent ad hoc universum; atque ita & semper representantur à speciebus angelicis, & ab Angelis cognoscuntur: quando verò singularia ponuntur in esse, tunc representatur natura, ut in actu exercitio conjuncta hic & nunc cum singularitate, existentia, duratione, & aliis accidentibus quæ tunc illi conveniunt; subindeque tunc cognoscitur ab Angelo natura singularis, ut in actu exercitio existens & durans.

B Nec sequitur hinc quod species angelicæ, dum postea in actu exercitio ista representant, debeant intrinsecè mutari, seu perfectionem aliquam intrinsecam de novo recipere: nam quod hæc in actu exercitio antea non representarent, non proveniebat ex defectu perfectionis aut actualitatis in illis, sed solum ex defectu exercitii & actualitatis in objecto, quod antea non erat in actu exercitio existens & durans. Unde **D. Thomas** quodlib. 7. art. 3. ad 2. *Quando aliquid de novo incipit esse præsens, Angelus cognoscit illud, non factâ aliquâ innovatione in ipso Angelo, sed in re cognoscibili, in qua est aliquid quod prius non fuit.* Et quæst. 16. de malo art. 7. ad 3. *Quod demon, inquit, non cognoscit id quod est futurum, non provenit ex eo quod intellectus suus sit in potentia, sed ex eo quod singulare futurum, nondum participat formam speciei, cuius similitudo actu præexistit in intellectu Demonis.* Potest hoc explicari exemplo relationis paternitatis, actu terminata ad unicum filium, quæ absque ulla sui mutatione, aut additione alicujus intrinseci, terminatur & extenditur ad alios de novo genitos; & idem dic de similitudine parietis, & aliis hujusmodi: quia formæ illæ sunt talis naturæ, ut habeant determinationem ad communicandum illi effectum formalem, posito solum aliquo extrinsecò connotato.

D Dices: Licet hoc possit dici de relativis, non tamen de absolutis; non potest enim res absoluta (qualis est species angelica) de novo habere determinationem intrinsecam quam antea non habebat, absque intrinseca sui mutatione: Sed representare individua, ut existentia & durantia in actu exercitio, est denominatio intrinseca, quæ non convenit speciei Angeli ante productionem ejusmodi individuum: Ergo non habet illam absque intrinseca sui mutatione.

E Respondeo negando Majorem univèrsaliter: licet enim vera sit in rebus absolutis inferioribus, non tamen in rebus absolutis eminentibus; qualis est species angelica, quippe quæ habet excellentem representandi modum; in quantum est participatio modi representandi divinæ essentia: hinc enim fit quod sicut essentia divina, ut habet rationem speciei intelligibilis, antecederet ad determinationem, voluntatis divinæ circa rerum productionem non representat eas ut existentes, aut futuras; & tamen post dictam determinationem, absque eo quod intelligatur aliquid ipsi in ratione speciei superaddi, representat easdem res ut futuras, imò & ut existentes in æternitate, ut in Tractatu de scientia Dei fuscè exposuimus: ita similiter species angelica representativa alicujus quidditatis specificæ, antecederet ad productionem individuum, non dicitur illa representare ut existentia in actu exercitio, bene tamen statimque existunt, quamvis

Ddd ij ex tali

Disp. 4. Art. 1.

ex tali existentia nihil perfectionis de novo in se recipiat.

ARTICULUS IV.

Utrum Angeli futura contingentia seu libera naturaliter cognoscere possint?

§. I.

Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa.

75. **C**ertum est Angelos naturaliter cognoscere futura necessaria, qualia sunt ea quæ continentur in causis naturaliter ad eorum productionem determinatis, atque adeo de lege Dei ordinaria inimpedibilibus. Sic Angeli multò melius quàm Astrologi norunt eclipses futuras, cursus planetarum, & tempestates inde secuturas, & alia similia: habent enim universalem & mirabilem scientiam causarum naturalium, & consequenter effectuum ex illis naturaliter & necessario provenientium.

76. Certum est etiam, Angelos posse futura contingentia & libera, id est à causis contingentibus & liberis dependentia, cognoscere cognitione quadam conjecturali, ex aliquibus indicis solum probabilibus deducta, atque adeo incerta: sicut Medicus ex tactu pulsus, inspectione urinae, & aliis indicibus, præcognoscit sanitatem infirmi. Nam cum diuturna observatione, & plurimum annorum experientia, sciunt quæ ut plurimum hominum voluntates inclinare soleant, & quæ ex susceptionibus, tentationibus, occasionebus, & aliis hujusmodi sequantur, prædicta futura conjectantur. Unde solum restat difficultas an ea certò & infallibiliter virtute sua naturali scire possint?

§. II.

Conclusio negativa statuitur.

77. **D**ico igitur, Angelum per vires suæ naturæ, & secluso lumine divinæ revelationis, non posse certò præcognoscere futura contingentia & libera, v. g. ista: Job vincet tentationem Dæmonis in extrema sua nuditate, afflictione, orbitate &c. Adam verò in paradiso deliciis affluens, cedit tentationi & suggestioni Dæmonis. Ita S. Thomas hic art. 3. & communiter Theologi cum illo.

Colligitur ex Scriptura & SS. Patribus, assertentibus prædictionem futurorum, certissimum esse Divinitatis signum & argumentum: nam Isaiæ 41. dicitur: *Annuntiate quæ ventura sunt, & dicemus quia Dñi estis vos.* Et cap. 46. *Ego sum Deus, & non est ultra, nec est similis mei, annuntians ab exordio novissima, & ab initio quæ nondum facta sunt.* Item Danielis 2. ex hoc collegit Nabuchodonozor, Deum Danielis verum Deum esse, quia potuit revelare somnium suum de futuris contingentibus. Propter quod Chrysostomus homil. 18. in Joan. *Certa, inquit, futurorum prædictio, immortalis Dei solius opus est.* Et Tertullianus in Apolog. cap. 20. *Idoneum opinor testimonium Divinitatis, veritas divinationis.* Accedit communis hominum consensus; nam apud omnes gentes, præcognoscere futura libera ab aliis exequenda, appellatur *divinare*, ut per hoc significetur, talem præscientiam esse aliquid divinum, Deoque maxime proprium.

A Potest etiam probari conclusio ratione D. Thomæ. Si Angelus per vires suæ naturæ possit cognoscere futura contingentia, vel ea cognoscere in causis, vel in seipsis? Non in causis, quia liberum arbitrium ex se indifferens est ad unam & alteram partem, & æquè respicit unam atque alteram; subindeque ex illo non magis intelligitur eventus futurus quàm non futurus: nec in seipsis, quia futura non existunt in tempore, quod est propria illorum mensura; cum non sint producta, & extra causas posita; sed solum in mensura superiori æternitatis, quæ cum sit infinita & indivisibilis, ambit omne tempus, coexistit non solum rebus presentibus, sed etiam præteritis & futuris, & ut loquitur S. Doctor: *Cum sit simplex, toti temporis adest, & ipsam conclusit.* Atqui sola cognitio divina mensuratur æternitate, non verò angelica, cuius propria mensura est ævum, vel tempus distretum, ut supra disputatum 6. ostensum est: Ergo solius Dei est, omnia futura in seipsis videre, prout sunt præsentia in mensura suæ æternitatis, non verò hominis, vel Angeli.

Eadem ratione utitur idem S. Doctor infra quæst. 86. art. 4. ad probandum intellectum humanum non posse per vires suæ naturæ futura contingentia cognoscere. Illam tamen despicit Vazquez hic disp. 108. cap. 2. vocans eam *insulam*: quia (inquit) licet Angelus per vires suæ naturæ non possit certò cognoscere futurum contingens, neque in seipso, neque in suis causis, bene tamen in veritate objectiva propositionum contradictoriarum, quæ de ipso futuro ab Angelo formari possunt: utpote cum hæc sit naturæ talium propositionum, quod antecederet ad quicumque determinationem causarum sui objecti, una sit determinatè vera, & altera falsa. Adhuc non posse ratione philosophicâ veritatem istam probari, sed solum ex Scriptura & SS. Patrum testimonio. Suæ tamen paulo post assertionis oblitus, num. 19. ait, idèò Angelum non intelligere futura contingentia, quia non sunt objecta naturaliter accommodata ejus intellectui.

Verum hæc ratio Vazquezii nihil aliud est, quàm ridicula principii petitio: quid enim aliud est futura illa non posse certò cognosci ab Angelo, quàm esse objecta intellectui ejus improprietate, sive non accommodata? Hoc ipsum ergo est quod inquiritur, & quod remanet probandum: cur scilicet futura illa non sint objecta proportionata intellectus Angelici. Ad id quòd, cum sint objecta naturalia, ac proinde ejusdem ordinis cum potentia Angeli, sufficienter ei videntur esse proportionata.

Aliud verò quod dicit Vazquez, nempe futura libera posse ab Angelo cognosci in veritate objectiva propositionum contradictoriarum de futuro contingenti, non minùs absurdum est: nam ratio & lex contradictionis petit solum quod si una pars est vera, altera sit falsa; non autem quod illa præ alia sit determinatè vera: ridiculum enim est dicere quòd v. g. ista propositio: *Petrus cras ambulabit*: ex eo quòd illi apponam contradictoriam (quod omnino per accidens est) redderetur certa & determinata. Unde D. Thomas quæst. 16. de malo art. 7. *Ea quæ sunt ad utrumlibet, non possunt præcognosci in suis causis determinatè, sed sub distinctione, utpote quia erunt vel non erunt, sic enim habent veritatem.* Determinata ergo veritas in futuris contingentibus, nec ex vi contradictionis oriri potest, nec ex natura ipsius futuri